

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

LIETUVOS GYVENTOJŲ TEISINĖS ŽINIOS

18-74 m. Lietuvos gyventojų apklausa

UAB "RAIT", Naugarduko 68b, Vilnius

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

TYRIMO PRISTATYMAS

- ❗ **Tyrimo tikslai:** nustatyti asmenų, manančių, kad jiems suteikta pakankamai galimybių įgyti teisinių žinių ir gebėjimų, skaičių, įvertinti šių galimybių prieinamumą, pagrindinius ir efektyviausius teisinių žinių įgijimo būdus bei priemones, palyginti rezultatus su ankstesniais metais vykusiais tyrimais.
- ❗ **Tikslinė grupė:** 18 - 74 metų nuolatiniai Lietuvos gyventojai.
- ❗ **Tyrimo metodas:** Reprezentatyvi anketinė 1000 Lietuvos gyventojų apklausa tiesioginio interviu būdu, naudojant iš anksto parengtą klausimyną, kuriame interviuotojai fiksuoja respondentų atsakymus. Rezultatai atspindi visos Lietuvos gyventojų nuomones bei pasiskirstymą pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietą, išsimokslinimą.
- ❗ **Data:** Apklausa vyko 2009 m. gruodžio 7 – 18 d.
- ❗ **Tyrimo imtis:** Viso apklausta 1000 vyresnių kaip 18 m. respondentų.
- ❗ **Atranka:** Respondentams atrinkti naudojama reprezentatyvi tikimybinė atranka. Atrankos maršruto taškai pasirenkami, įvertinant 18-74 metų Lietuvos gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą, amžių, lytį, išsimokslinimą.
- ❗ **Kokybės kontrolė:**
 - ❗ Tikrinant interviuotojų darbo kokybę, su 20% respondentų buvo užmegztas pakartotinis kontaktas telefonu.
 - ❗ Duomenų suvedimo skyrius patikrino 10% anketų suvedimo kokybę.

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

STATISTINĖ PAKLAIDA

Vertinant rezultatus, būtina kreipti dėmesį į statistinę paklaidą. Ji atsiranda dėl to, kad yra daroma respondentų atranka, o ne vykdoma ištisinė apklausa. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai.

Lentelėje yra pateikiamos paklaidos, esant įvairiam respondentų skaičiui bei atsakymų pasiskirstymui.

Atsakymu pasiskirstymas ⇒	50	45/55	40/60	35/65	30/70	25/75	20/80	15/85	10/90	5/95
Atrankos dydis ↓										
30	17.9	17.8	17.5	17.1	16.4	15.5	14.3	12.8	10.7	7.8
50	13.9	13.8	13.6	13.2	12.7	12	11.1	9.9	8.3	6
75	11.3	11.3	11.1	10.8	10.4	9.8	9.1	8.1	6.8	4.9
100	9.8	9.8	9.6	9.3	9	8.5	7.8	7	5.9	4.3
150	8	8	7.8	7.6	7.3	6.9	6.4	5.7	4.8	3.5
200	6.9	6.9	6.8	6.6	6.4	6	5.5	4.9	4.2	3
300	5.7	5.6	5.5	5.4	5.2	4.9	4.5	4	3.4	2.5
400	4.9	4.9	4.8	4.7	4.5	4.2	3.9	3.5	2.9	2.1
500	4.4	4.4	4.3	4.2	4	3.8	3.5	3.1	2.6	1.9
600	4	4	3.9	3.8	3.7	3.5	3.2	2.9	2.4	1.7
700	3.7	3.7	3.6	3.5	3.4	3.2	3	2.6	2.2	1.6
1000	3.1	3.1	3	3	2.8	2.7	2.5	2.2	1.9	1.4

Pavyzdys:

Tarkime, kad 1000 respondentų atsakė į klausimą "Ar pasitikite Lietuvos teisine sistema?". 37% jų pasakė "TAIP". Tai reiškia, kad su 95% tikimybe galime teigti, jog apklausiamųjų populiacijoje tikroji pasitikėjimo reikšmė yra intervale $37\% \pm 3\%$.

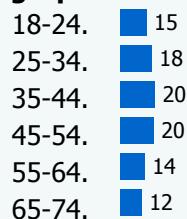
RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

APKLAUSTŪJŲ DEMOGRAFINIAI BRUOŽAI, %

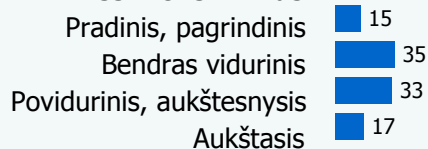
Lytis

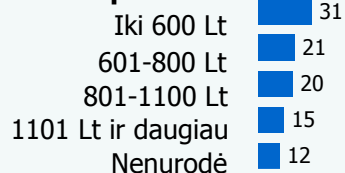
Amžiaus grupė

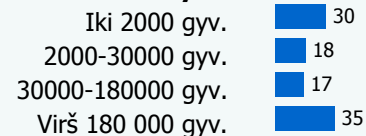
Išsimokslinimas

Pajamos vienam šeimos nariui per mėn.

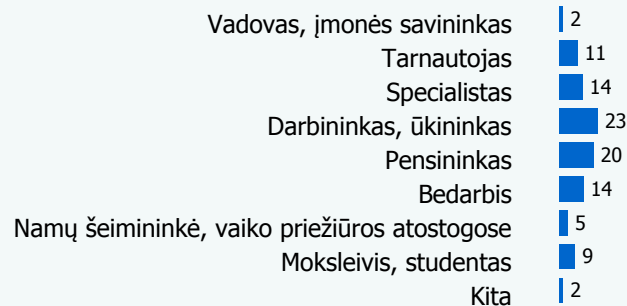
Gyvenamosios vietos dydis

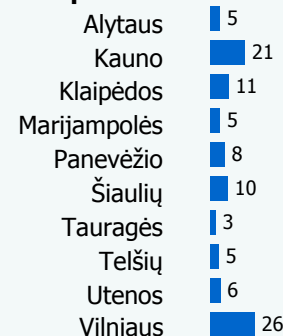
Užimtumas

Užsiėmimas

Apskritis

% skaičiuojamas nuo visų respondentų N=1000

APIBENDRINIMAI (I)

- ❗ 2009 m. savo teisinės žinias respondentai vertina geriau, nei 2006 – 2008 m (24% - 2009 m. , o 2006 – 2008 m. savo žinias pakankamomis įvardino vidutiniškai 10% respondentų). Vis dėlto penktadalis respondentų teigia, kad žinių jie neturi ir jiems jos neaktualios.* Gilinti teisinės žinias ir gebėjimus norėtų kas antras respondentas (kartu skaičiuojant tuos kurie žinias vertina kaip iš dalies pakankamas ir tuos, kurie jas laiko nepakankamomis). Papildomų žinių pageidautų jaunesni, aukštesnių pajamų ir aukštesnį išsilavinimą įgiję respondentai.
- ❗ Daugiau kaip trečdalis respondentų sąlygas gilinti savo teisinės žinias laiko geromis (11%) ar pakankamomis (25%). Penktadalis respondentų (21%) teisinių žinių tobulinimo sąlygas laiko nepakankamomis. Sąlygomis santykinai labiau patenkinti aukščiausias pajamas (virš 1100 Lt. vienam šeimos nariui) gaunantys respondentai ir studentai.
- ❗ Pagrindinės teisinių žinių gilinimo kliūtys – informacijos trūkumas, finansinės kliūtys ir užimtumas.
- ❗ Patogiausiomis teisinės informacijos gavimo formomis įvardintos: Internetas (46%), mokama teisininko pagalba (42%), giminės, draugai (33%), TV (29%), valstybės garantuojamos teisės pagalbos tarnyba (28%).
- ❗ Lyginant su 2008 m. rezultatais, 2009 m. respondentai yra geriau informuoti apie teisingumą vykdančias institucijas. Tarp teisingumą vykdančių organizacijų 76% paminėjo teismus (2008 m. – 58%). Geriau informuoti (teisingumą vykdo teismai) yra aukščiausias pajamas gaunantys, aukštesnio išsilavinimo didmiesčių gyventojai. Vyriausieji (65 – 74 m.) respondentai dažniau minėjo, kad teisingumą šalyje vykdo policija.
- ❗ Teisingumo ministerijai teismų priežiūros funkcijas 2008 ir 2009 m. priskyrė, atitinkamai, 45% ir 42% respondentų. Įdomu, kad 2009 m. (viešųjų ryšių požiūriu ypač pastebimai) prezidento institucijai teismų priežiūros vaidmenį priskyrė ženkliai didesnis respondentų skaičius – 24% (8% - 2008 m.).

*Ankstesniais metais šio atsakymo varianto pasirinkimui pateikta nebuvo, todėl 2006 – 2009 m. palyginimas nėra visiškai lygiavertis

- ❗ Informuotumas apie pirminę ir antrinę teisinę pagalbą, lyginant su 2008 m. beveik nepakito: apie pusę respondentų žino apie pirminę ir ketvirtadalis respondentų - apie antrinę teisinę pagalbą. Mažiausiai apie pirminę teisinę pagalbą informuoti jauniausi respondentai (18 – 24 m.).
- ❗ 2009 m. dažniausiai pirminės teisinės pagalbos funkcijos buvo priskiriamos savivaldybėms (35%), advokatams (21%) ir valstybės garantuojamoms teisinės pagalbos tarnyboms (20%). 2008 m. savivaldybėms teisės funkcijas priskyrė daugiau, nei 2009 m. (48%), o advokatams – mažiau (11%) respondentų.
- ❗ Dažniausiai respondentų minimos teisinės pagalbos problemos – žemės (turto) ir šeimos problemos (atitinkamai 16% ir 15% teisinės konsultacijos atveju).
- ❗ Kalbėdami apie teisinės informacijos trūkumą, respondentai dažniausiai išskyrė su darbu, darbo kodeksu ir su turtu susijusias teisines problemas.
- ❗ Per paskutiniuosius metus (2009 m.) dėl teisinių konsultacijų respondentai dažniausiai kreipdavosi į draugus (24%) ir advokatus.
- ❗ Realios teisinės pagalbos poreikio atveju dažniausiai minima profesionali teisinė pagalba (37%). Neformalus (nemokami) informacijos šaltiniai: draugai, pažįstami teisininkai, internetas taip pat užima svarbią vietą.
- ❗ Teisinių institucijų vertinime, kaip ir ankstesniais metais pirmauja notariai, advokatai ir savivaldybių teisės skyriai. Teisingumo ministerija, remiantis tyrimo rezultatais, yra vertinama neutraliai (veikla mažai žinoma).

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

DUOMENŲ ANALIZĖ

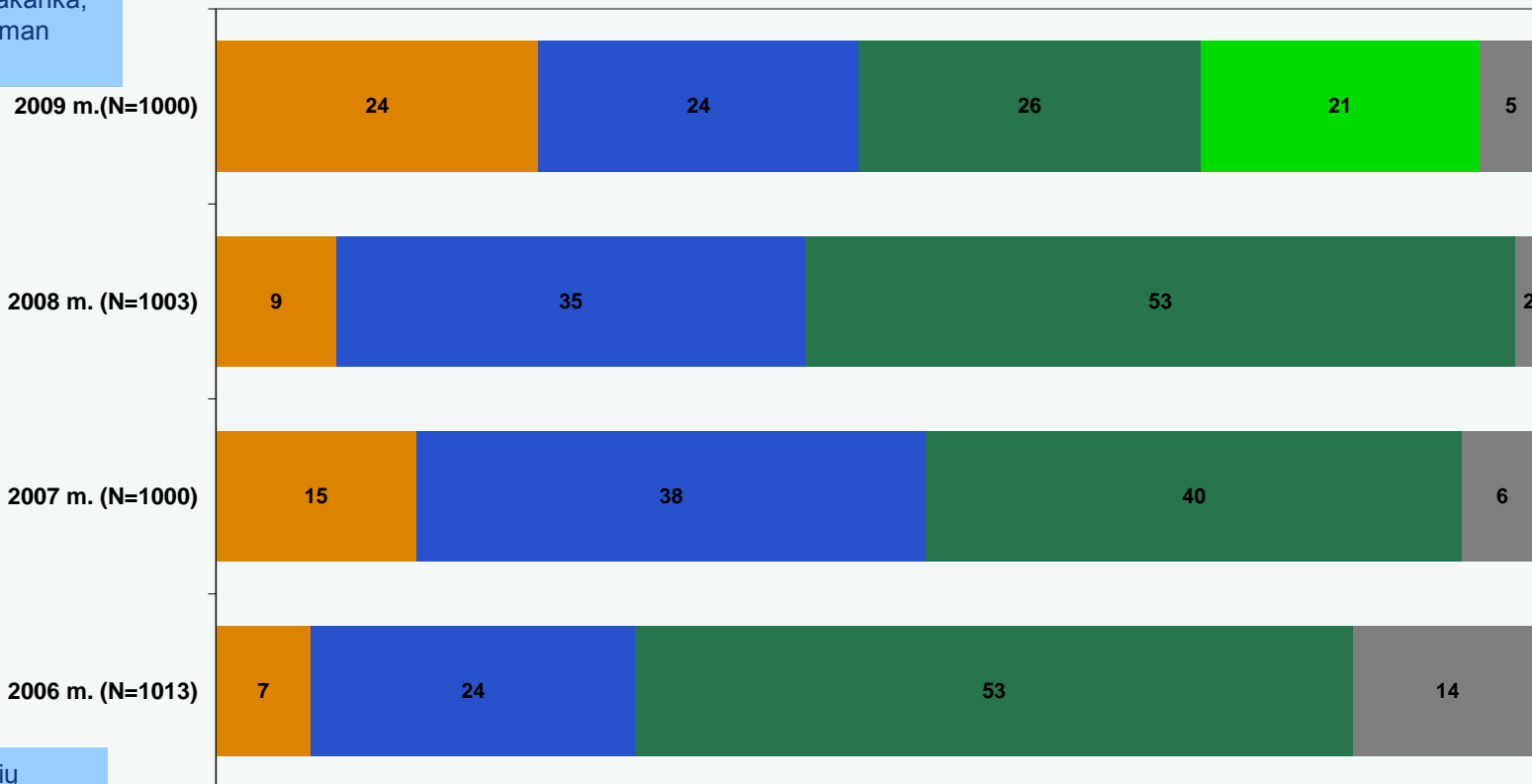

ASMENINIŲ TEISINIŲ ŽINIŲ VERTINIMAS (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Su kuriuo iš šių teiginių Jūs labiausiai sutinkate?

*2009 m. pridėtas atsakymo variantas: "žinių nepakanka, tačiau ši informacija man nereikalinga"

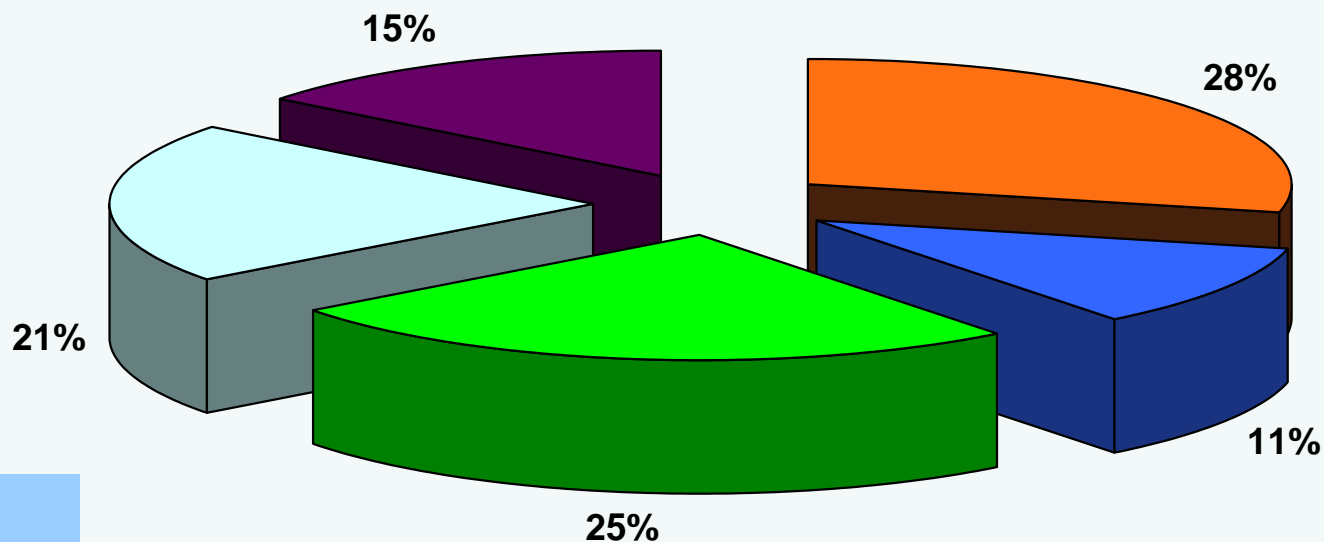

Papildomų teisinių žinių pageidauja jaunesni, didesnes pajamas gaunantys, aukštesnio išsilavinimo respondentai.

- Man visiškai pakanka mano teisinių žinių ir papildomos informacijos teisiniais klausimais nereikia
- Man iš dalies pakanka turimų teisinių žinių, tačiau aš norėčiau gauti papildomos informacijos man rūpimais klausimais
- Man nepakanka mano teisinių žinių ir aš norėčiau gauti daugiau informacijos teisiniais klausimais
- Man nepakanka mano teisinių žinių, tačiau man ši informacija yra nereikalinga
- Nežino / neatsakė (neskaityti)

% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

! Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje yra sudarytos pakankamos sąlygos įgyti (ar pagilinti) teisinių žinių ir gebėjimų ?

Palankiau teisinių žinių gilinimo sąlygas vertino aukščiausiais pajamas (virš 1100 Lt. vienam šeimos nariui) gaunantys respondentai, taip pat studentai ir moksleiviai.

- Man tai neaktualu
- Sąlygos yra geros
- Sąlygos yra pakankamos
- Sudarytos sąlygos yra nepakankamos
- Nežino / neatsakė

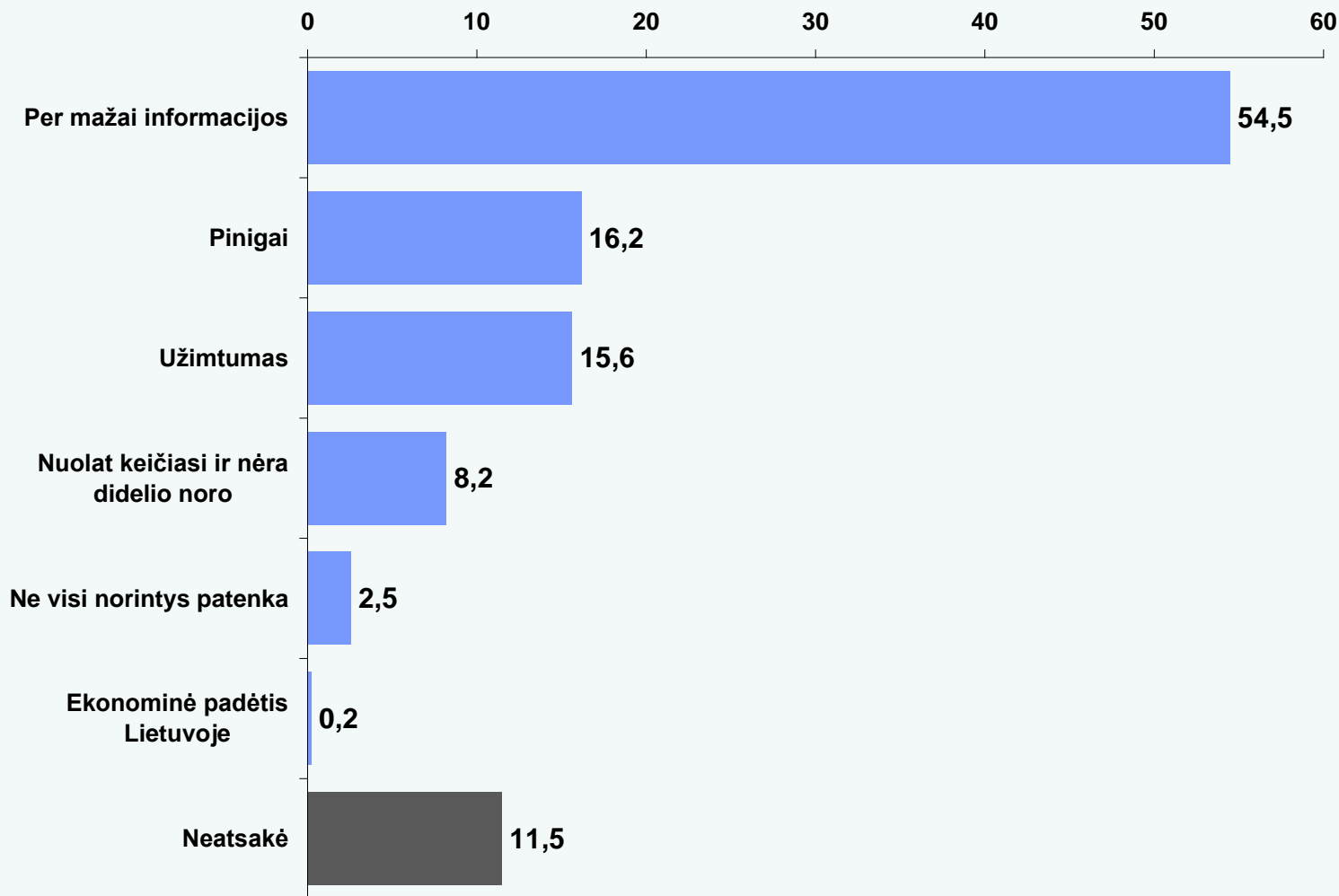
% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

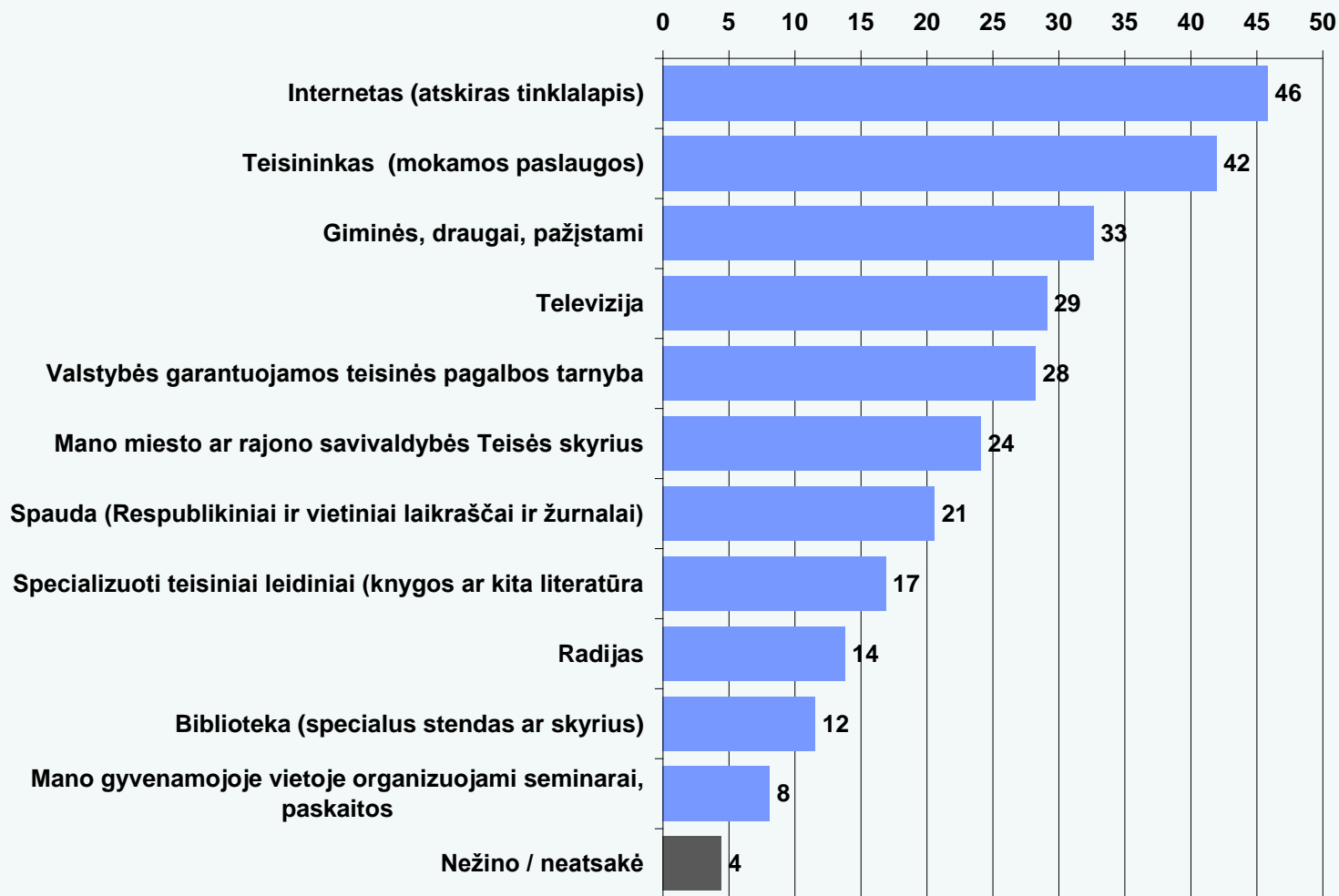
PRIEŽASTYS TRUKDANČIOS GILINTI TEISINES ŽINIAS (%)

! Kokios yra pagrindinės kliūtys gilinti teises žinias ir gebėjimus?

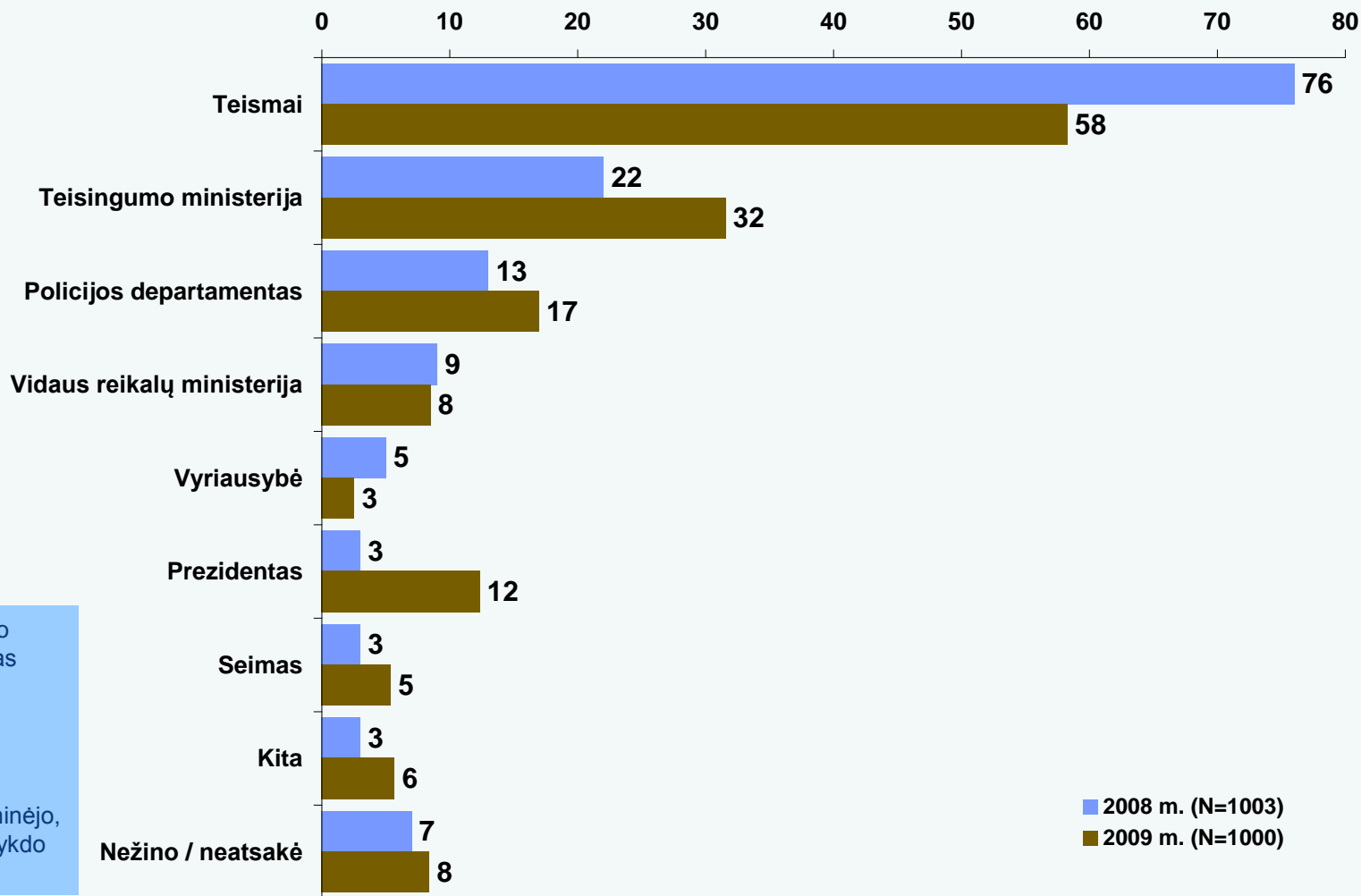

% skaičiuojami nuo respondentų, teigusių, jog sąlygos žinioms gilinti yra nepakankamos N=209

! Prašau, nurodykite informacijos šaltinius, kuriais Jums būtų patogiau gauti teisinę informaciją?

! Kaip manote, kuri (-ios) institucija (-os) vykdo teisingumą Lietuvoje?

Geriau informuoti (vykdo teismai) yra aukščiausias pajamas gaunantys, aukštesnio išsilavinimo didmiesčių gyventojai.

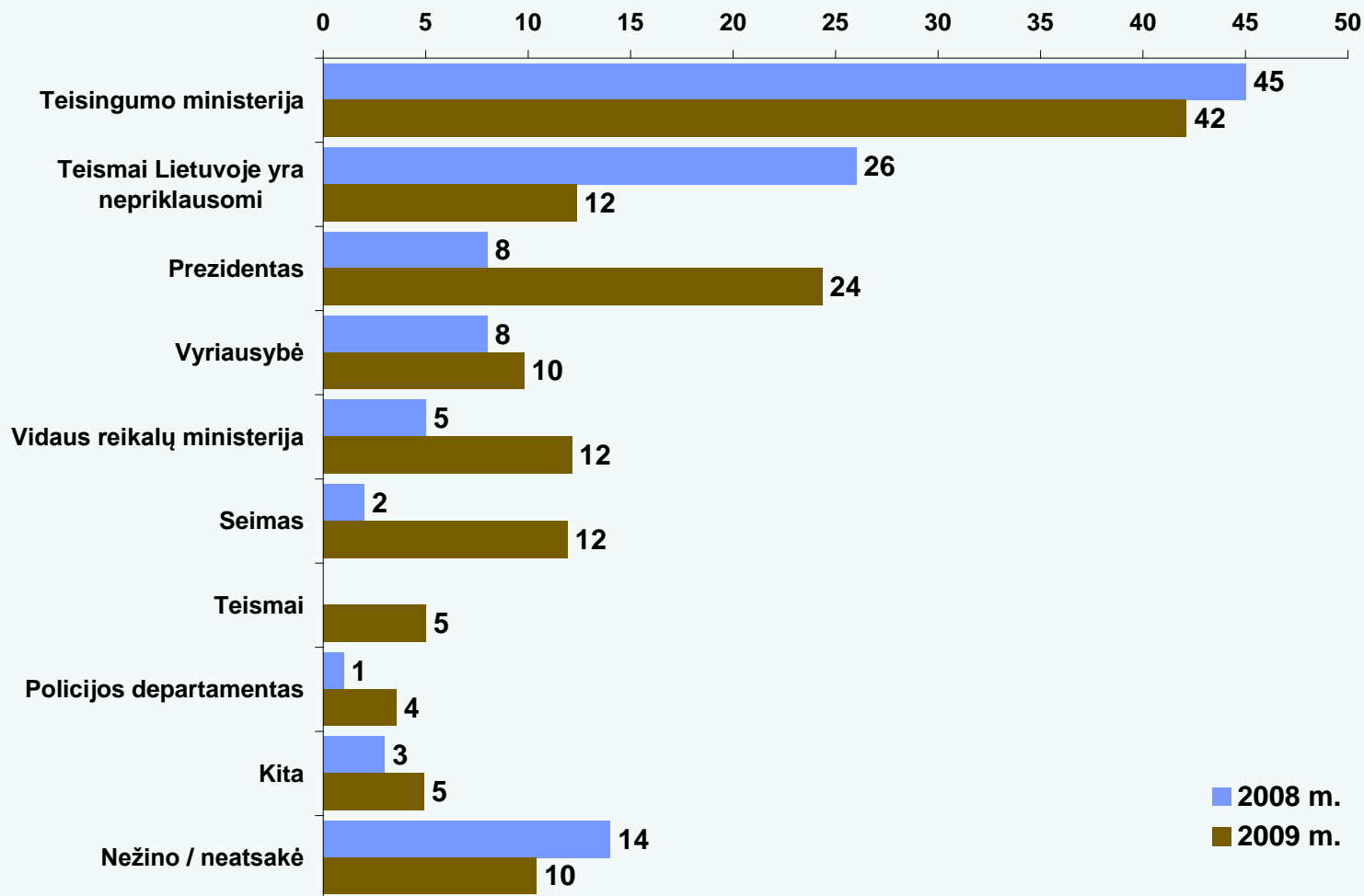
Vyriausieji (65 – 74 m.) respondentai dažniau minėjo, kad teisingumą šalyje vykdo policija

INSTITUCIJOS, RESPONDENTŲ NUOMONE, PRIŽIŪRINČIOS TEISMŲ VEIKLĄ LIETUVOJE

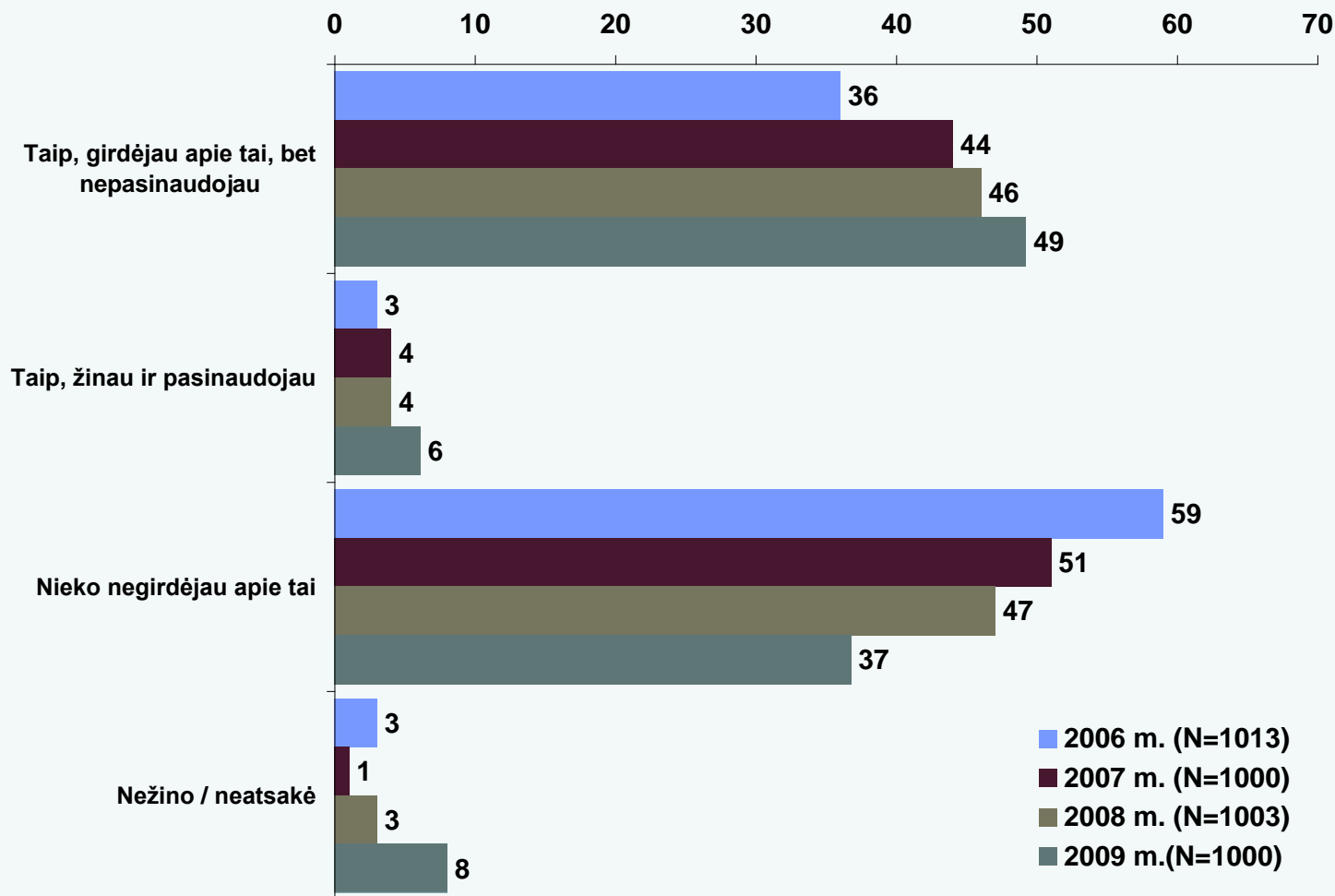
RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip manote, kas prižiūri ir kontroliuoja teismų veiklą Lietuvoje?

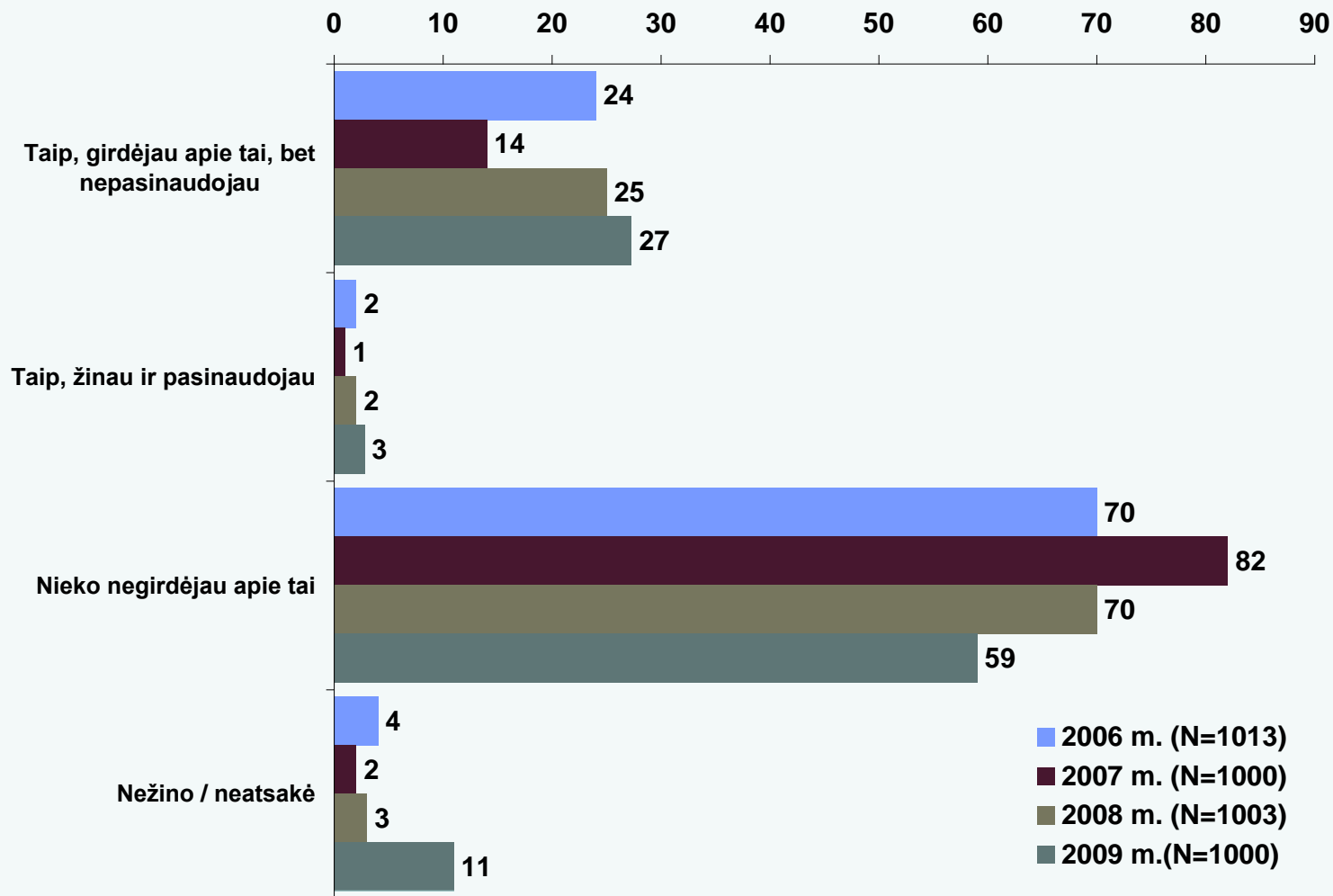
% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

! Ar Jūs žinote arba ką nors esate girdėję apie tokią gyventojams teikiamą “pirminę teisinę pagalbą”?

Mažiausiai apie pirminę teisinę pagalbą informuoti jauniausi respondentai (18 – 24 m.).

! Ar Jūs žinote arba ką nors esate girdėję apie tokią gyventojams teikiamą “antrinę teisinę pagalbą”?

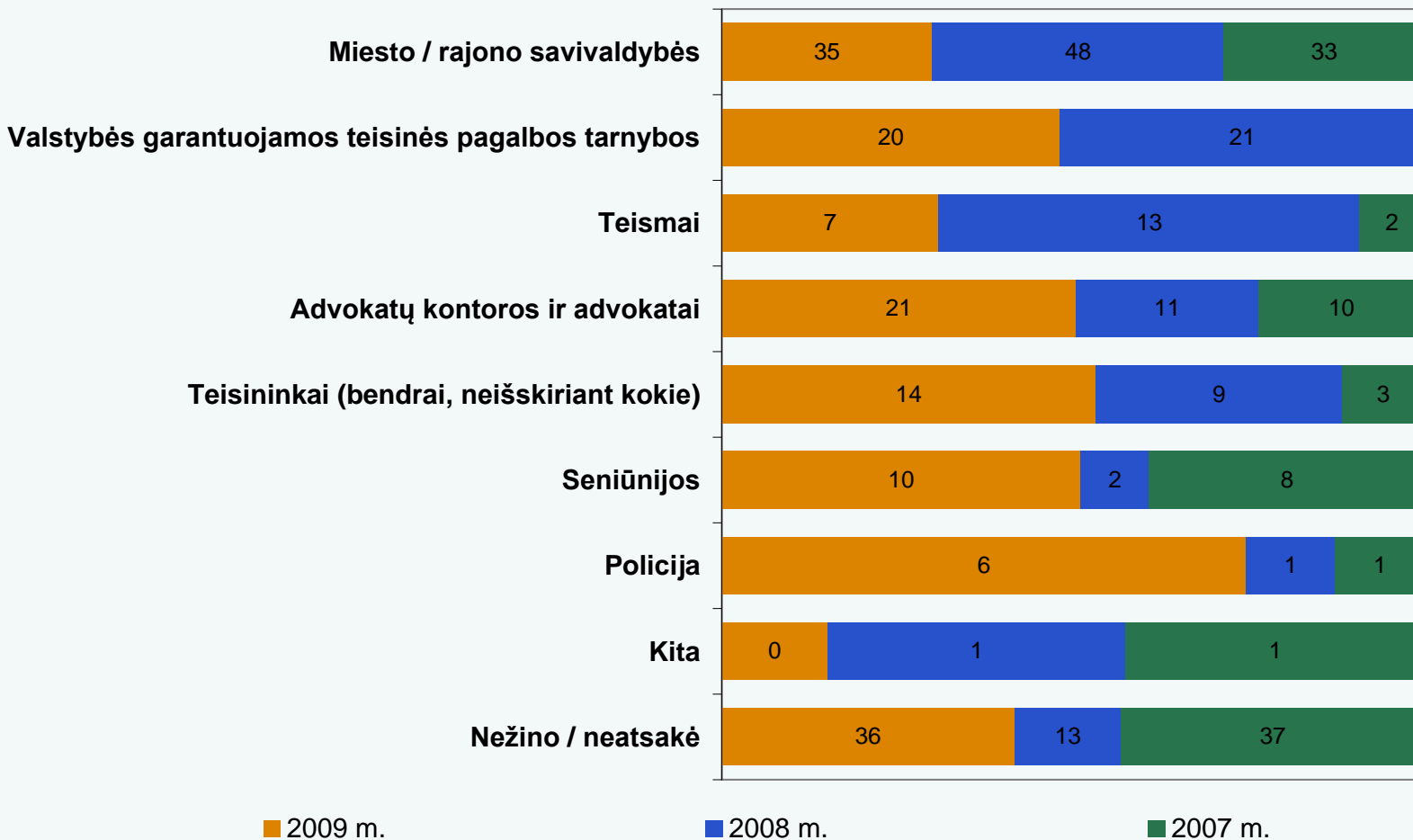

INFORMUOTUMAS APIE TEISINĘ PAGALBĄ GYVENAMOJOJE TERITORIJOJE

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

Ar Jūs žinote, kas Jūsų mieste ar rajone teikia “pirminės ir antrinės teisinės pagalbos” paslaugas (kur kreiptis dėl tokios pagalbos Jūsų gyvenamojoje teritorijoje)?

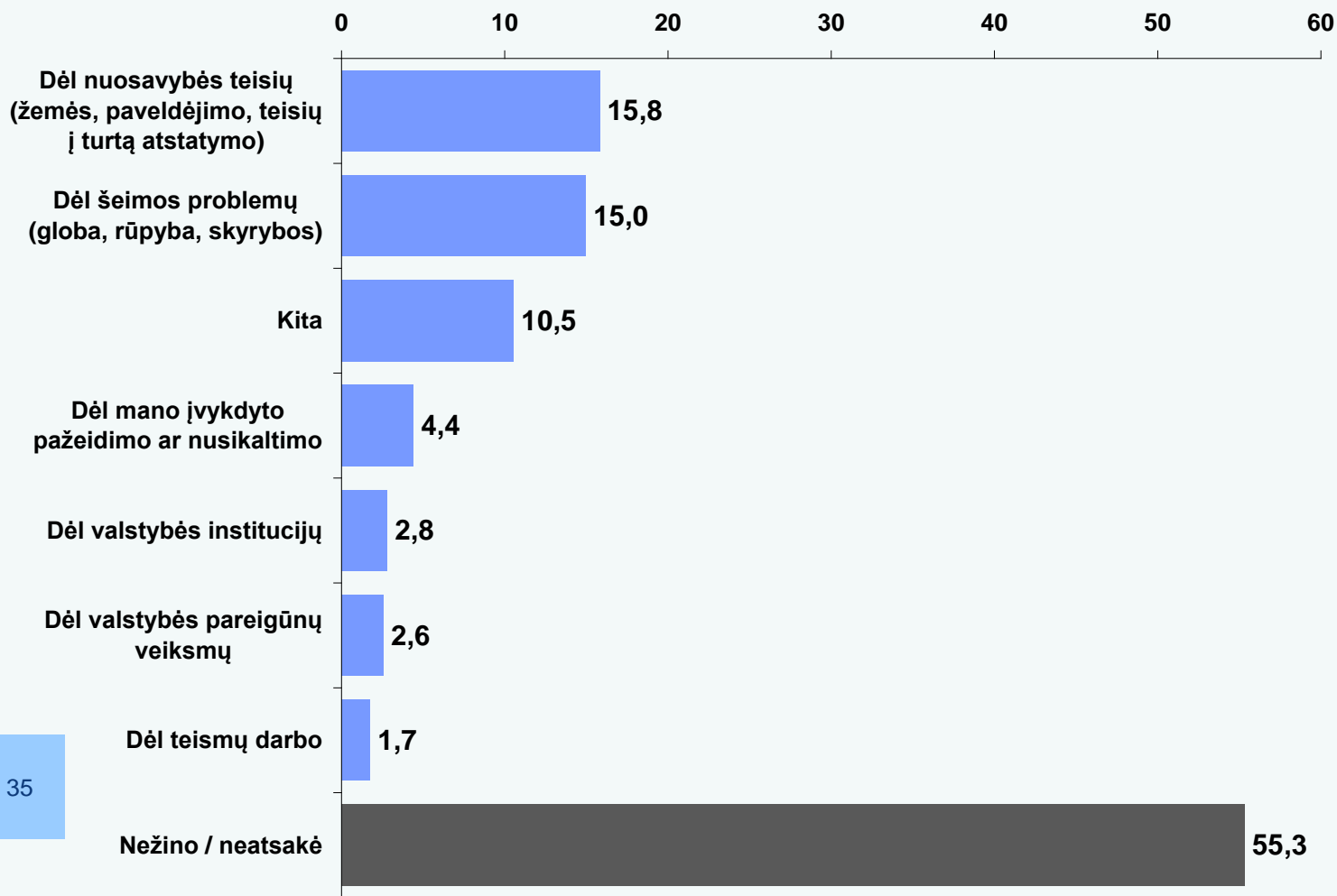
% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

DAŽNIAUSIOS TEISINĖS PROBLEMOS

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kokiais klausimais ar dėl kokių problemų Jums reikėjo ar dabar reikia teisinės pagalbos / konsultacijų?

Dėl šeimos problemų pagalba aktualiausia tarp 35 – 45 m. respondentų.

% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

TEISINĖS INFORMACIJOS TRŪKUMAS (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kokios teisinės informacijos Jums trūksta labiausiai?

% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

! Ar per paskutinius kelis metus kreipėtės teisinės pagalbos ar konsultacijų (tiek mokamų, tiek nemokamų) į išvardintas institucijas ar asmenis?

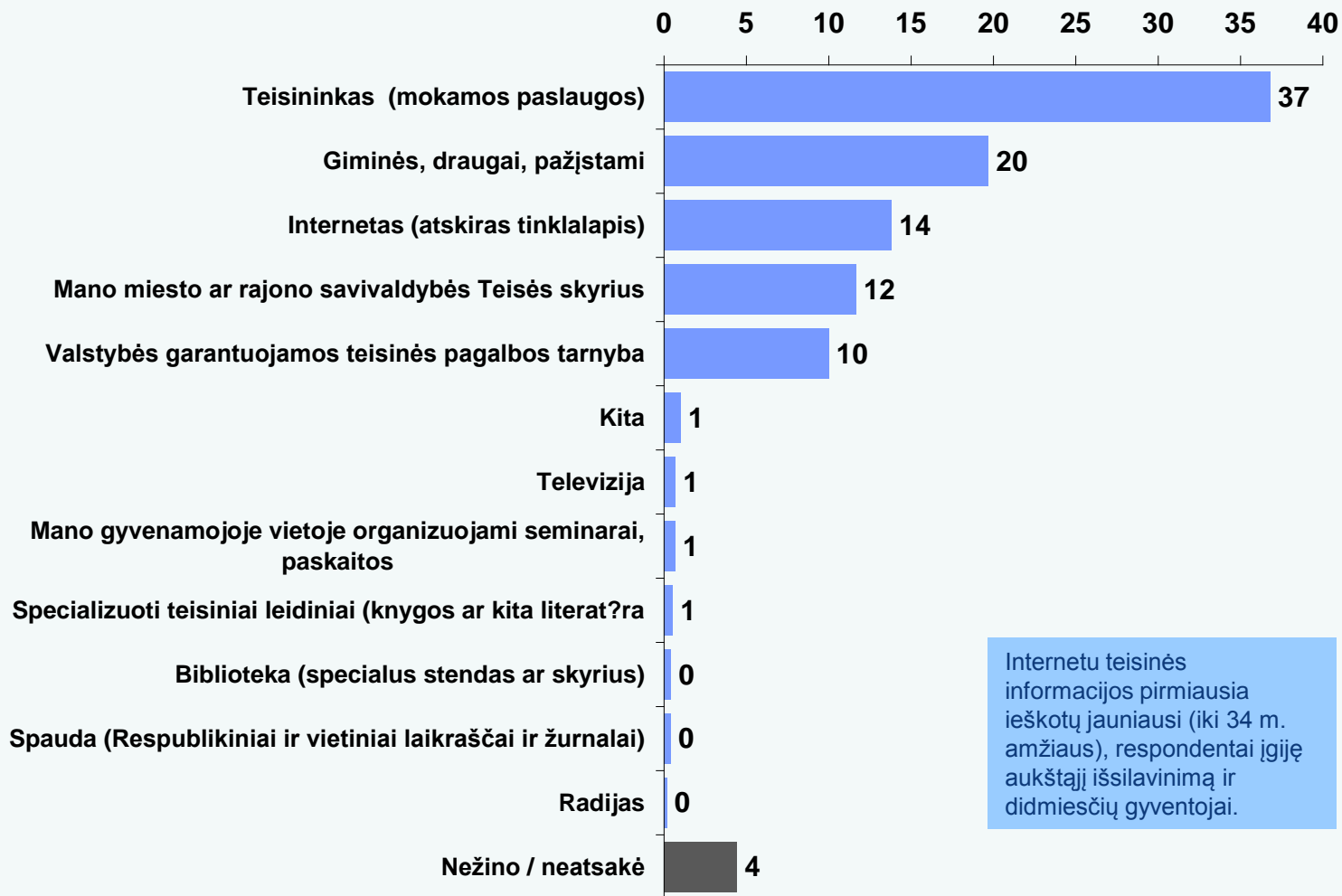

TEISINĖS PAGALBOS PRIORITETAI

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Jeigu Jums dabar reikėtų teisinės pagalbos ar konsultacijų teisiniais klausimais, į ką (kur) Jūs kreiptumėtės pirmiausia?

Internetu teisinės informacijos pirmiausia ieškotų jauniausi (iki 34 m. amžiaus), respondantai įgiję aukštąjį išsilavinimą ir didmiesčių gyventojai.

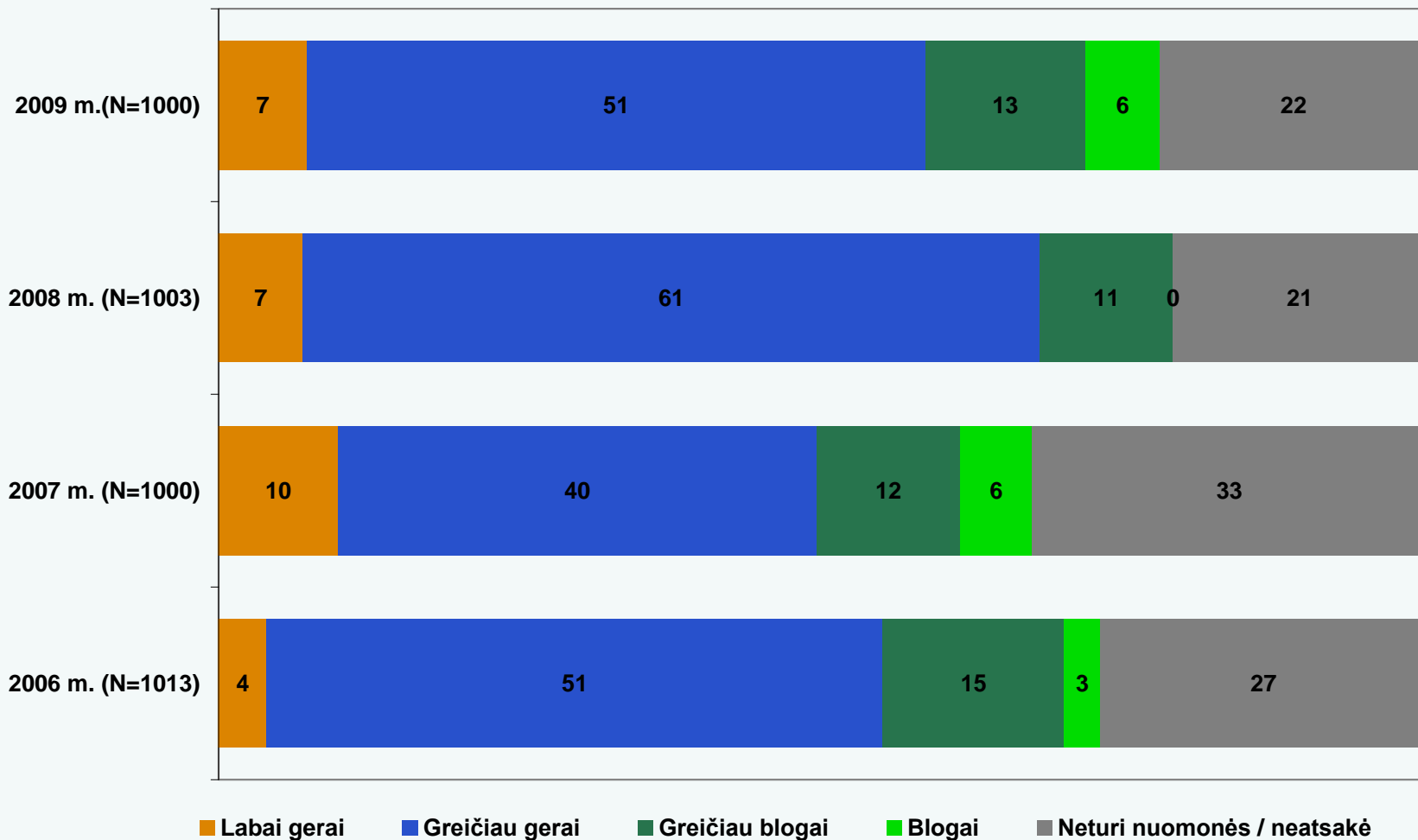
% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=1000

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? ADVOKATAI

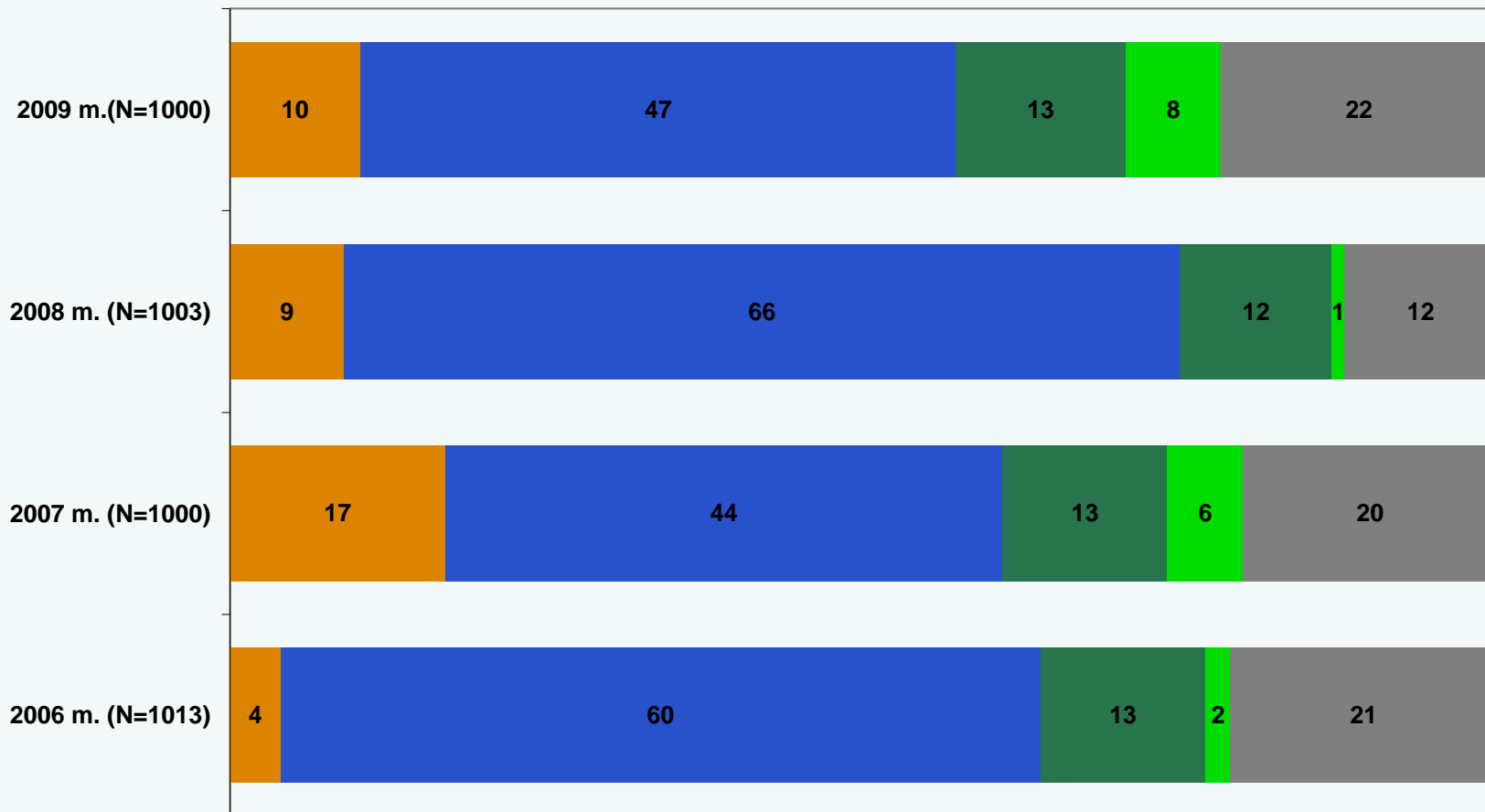

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? NOTARA!

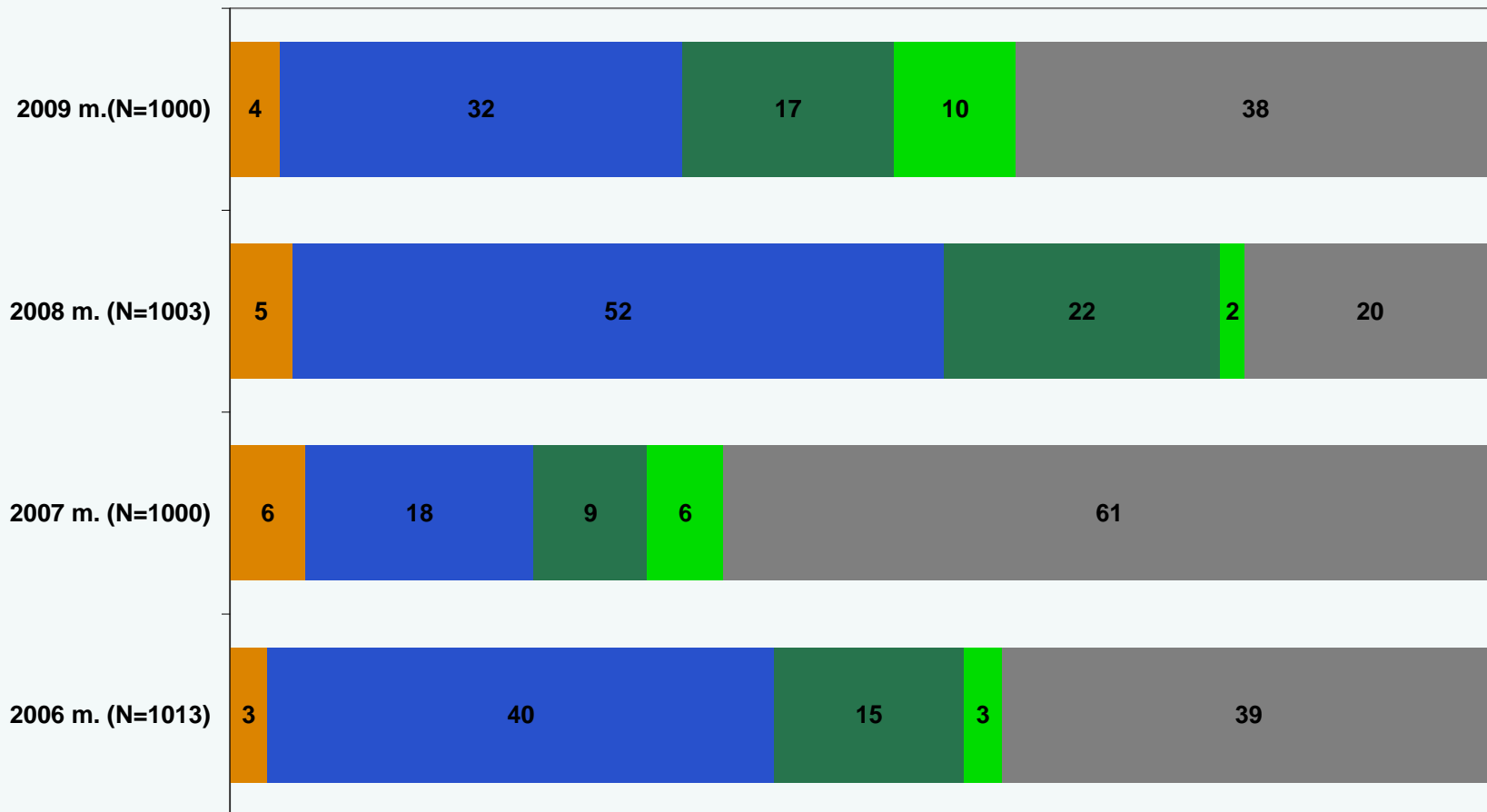
Labai gerai Greičiau gerai Greičiau blogai Blogai Neturi nuomonės / neatsakė

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? MIESTO AR RAJONO SAVIVALDYBĖS TEISĖS SKYRIUS

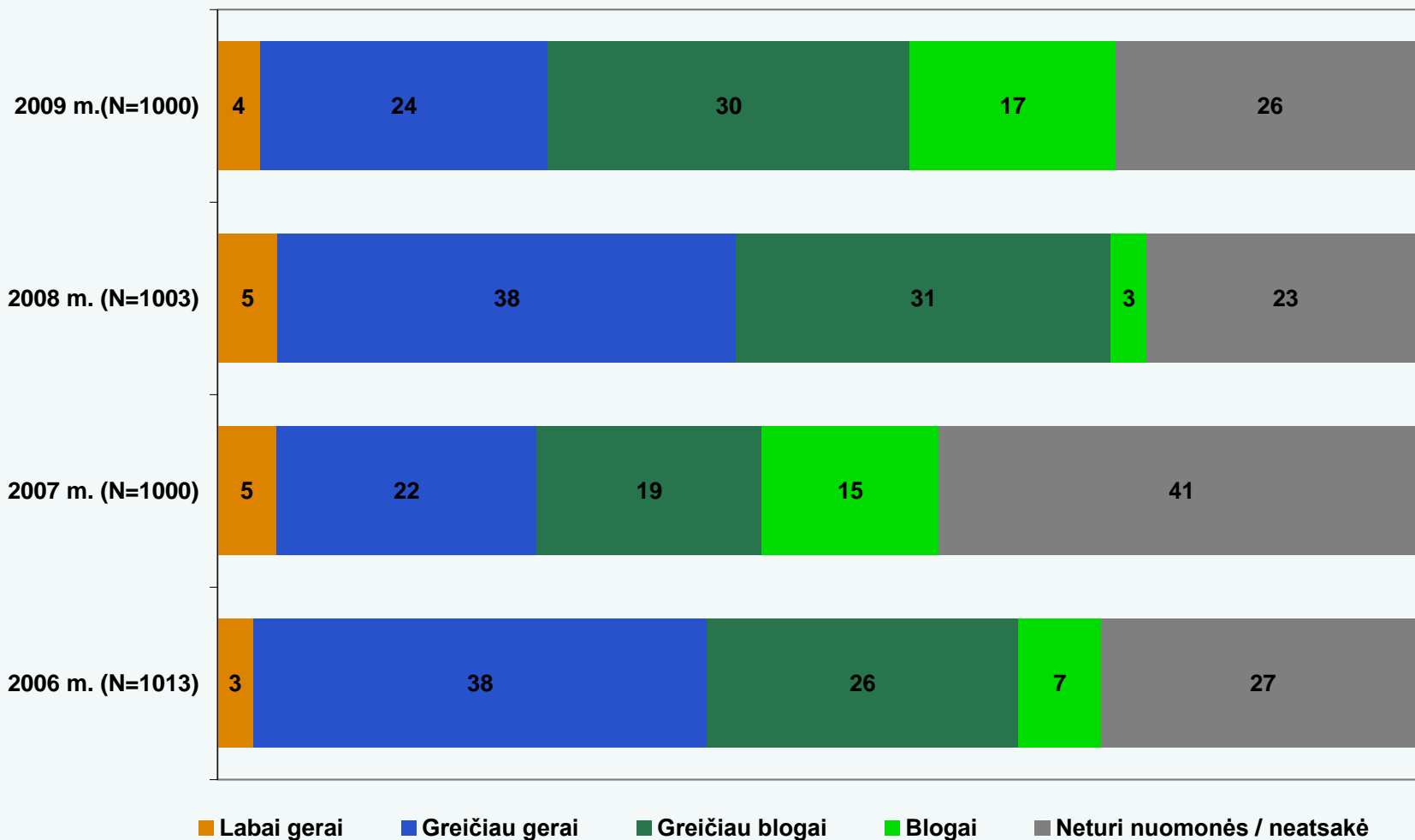
Labai gerai Greičiau gerai Greičiau blogai Blogai Neturi nuomonės / neatsakė

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? TEISMAI

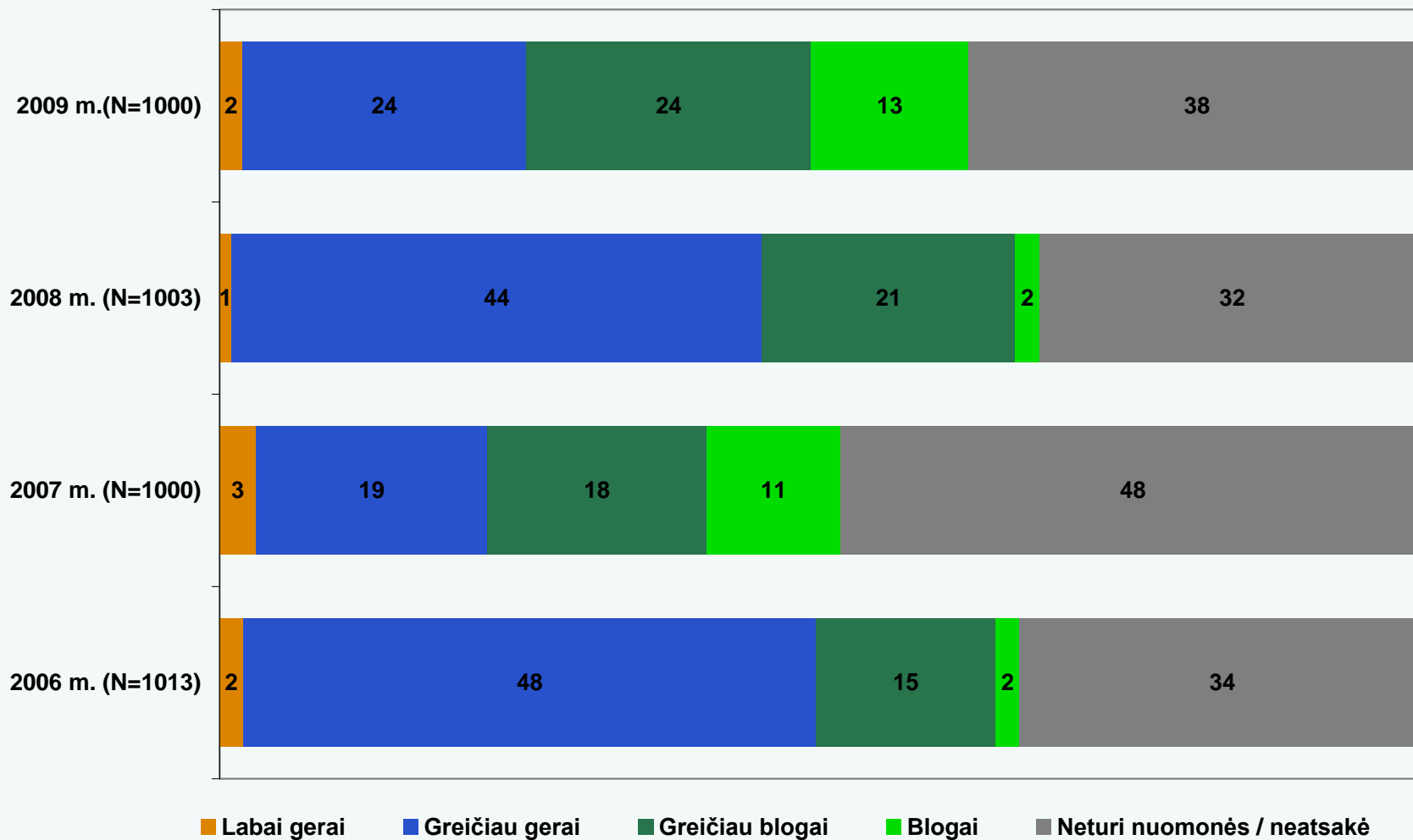

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? TEISINGUMO MINISTERIJA

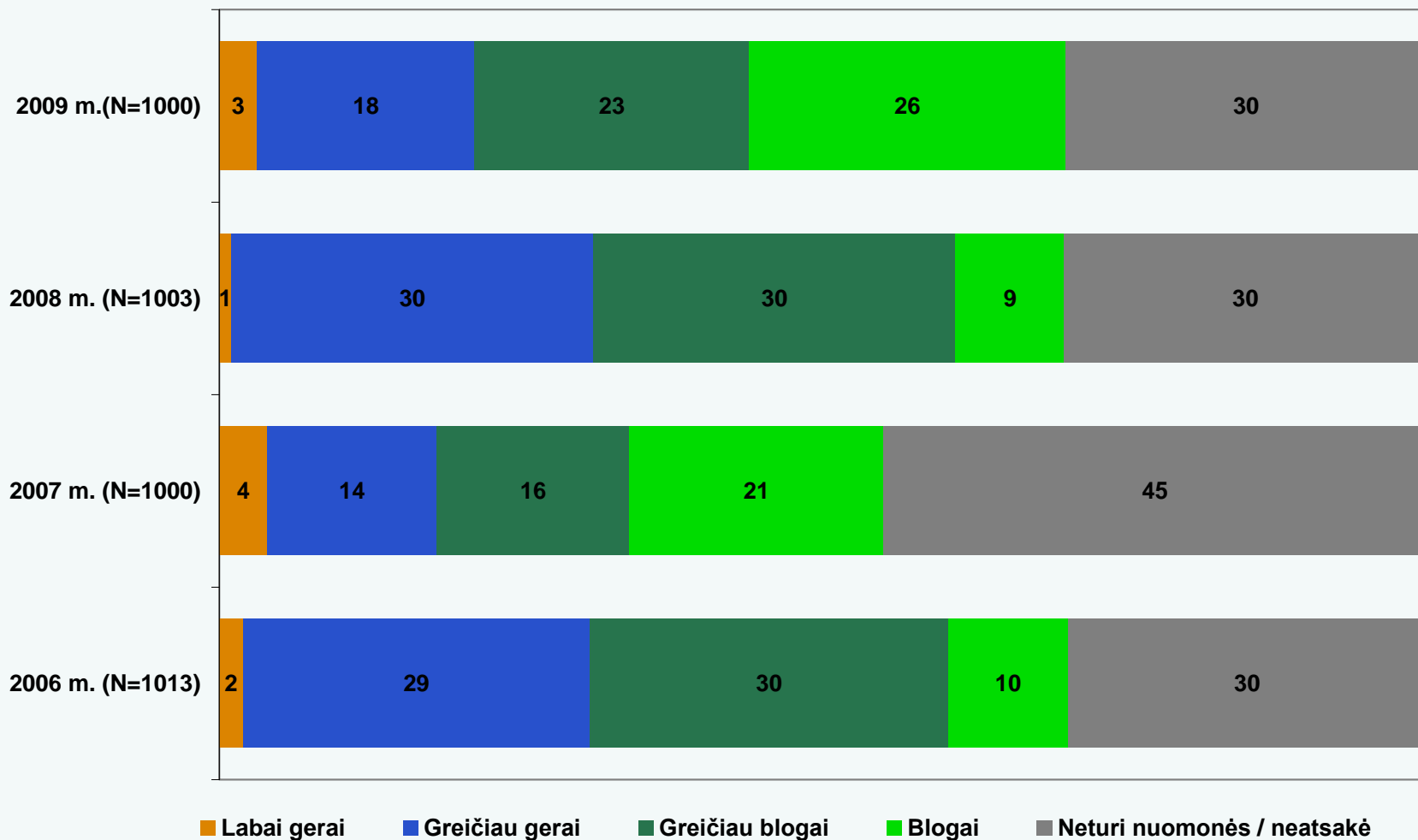

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? ANTSTOLIAI

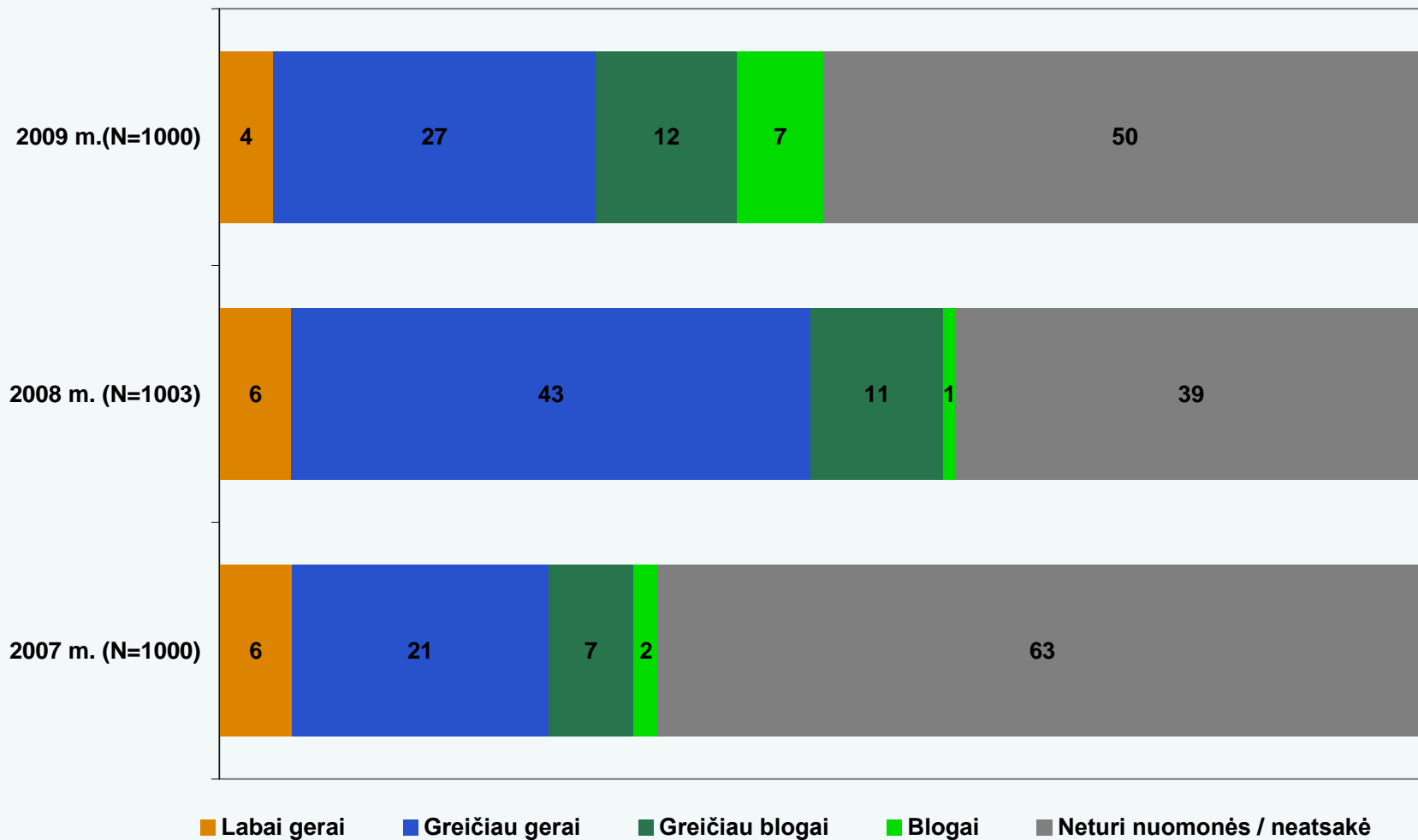

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS

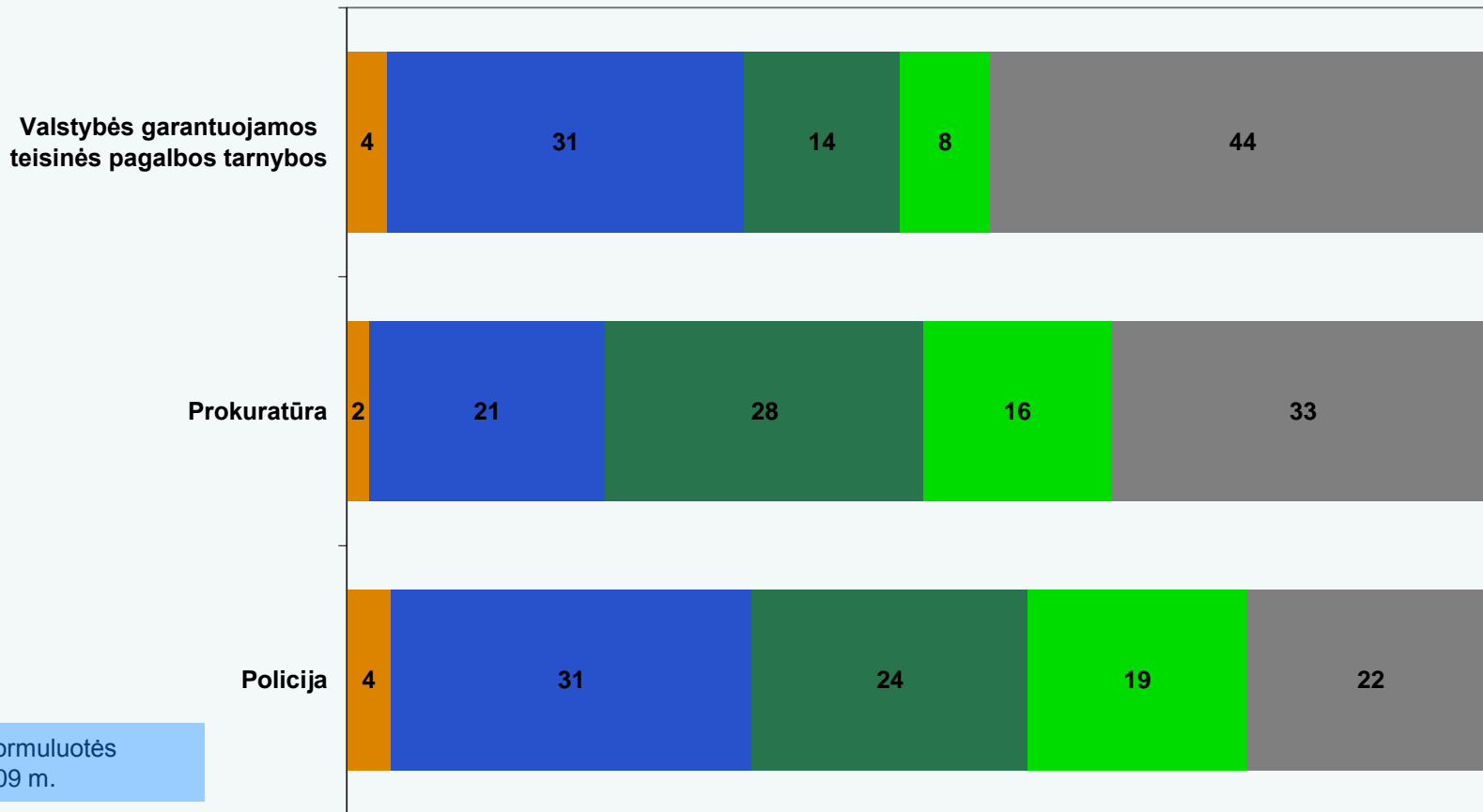

SU TEISE IR TEISINGUMO VYKDYMŲ SUSIJUSIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMAI (%)

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

! Kaip Jūs vertinate šias institucijas/ tarnybas? 2009 M. (VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TARNYBOS, PROKURATURA, POLICIJA)

*Atsakymų formuluotės pateiktos 2009 m.

■ Labai gerai ■ Greičiau gerai ■ Greičiau blogai ■ Blogai ■ Neturi nuomonės / neatsakė

RIGHT WAY TO FIND THE ANSWER

Ataskaitą rengė:

Gintaras Šumskas, projektų vadovas
El.paštas: gintaras@rait.lt

- ❗ **Adresas:** Naugarduko 68b, Vilnius
- Telefonas:** +370 5 2691247
- Faksas:** +370 5 2691248
- El.paštas:** info@rait.lt
- www.rait.lt